

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Νεοελληνική ποίηση και υπερρεαλισμός»

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΕΝΟΥΤΣΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Νεοελληνική ποίηση και υπερρεαλισμός.

Δημιουργός

Μαριάννα Βενούτσου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

4 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα προβολών.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας αξιοποιεί τη μετωπική και την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας, για την οποία κρίνεται απαραίτητη η εξοικείωση του

εκπαιδευτικού και των μαθητών. Η εξοικείωση αυτή θα επιτευχθεί με τη διαμόρφωση ομάδων πριν την εφαρμογή του σεναρίου, με κριτήρια που θα ορίσει ο ίδιος ο εκπαιδευτικός. Σκοπός είναι να δημιουργηθεί κλίμα οικειότητας και συνεργασίας, δεδομένου πως οι μαθητές της Γ΄ τάξης έχουν συνηθίσει να εργάζονται κυρίως ατομικά, λόγω και των αυξημένων απαιτήσεων των μαθημάτων που εξετάζονται σε πανελλαδικό επίπεδο. Η γνώση, επιπλέον, του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου (Word), του λογισμικού παρουσίασης (Powerpoint), του φυλλομετρητή (Internet), καθώς και η διαδικασία ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου (Blog) αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου. Όσον αφορά, τέλος, στην υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, απαιτείται η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής και έξι τουλάχιστον Η/Υ, ενός φορητού Η/Υ, της αίθουσας προβολών, του βιντεοπροβολέα και δύο ηχείων.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εν λόγω πρόταση διδασκαλίας αποτελεί ένα εισαγωγικό σενάριο, διάρκειας τεσσάρων διδακτικών ωρών, στο οποίο εξετάζεται ο υπερρεαλισμός στη νεοελληνική ποίηση. Σκοπός είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με βασικά γνωρίσματα αυτού του λογοτεχνικού ρεύματος, που επηρέασε αρκετούς νεοέλληνες ποιητές, ακόμα και ορισμένους μεταπολεμικούς, ποιητικά κείμενα των οποίων ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο της νεοελληνικής λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω και οι μαθητές να γνωρίσουν ορισμένα χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού, όπως είναι η τολμηρή εικονοποιία, η υπέρβαση

της πραγματικότητας, άρα και η απουσία λογικής και η ακατάστατη στίξη, αρχικώς γνωρίζουν τον υπερρεαλισμό μέσα από άλλες μορφές τέχνης και στη συνέχεια το σενάριο καταθέτει ιδέες και προτείνει δραστηριότητες, ώστε οι μαθητές μόνοι τους, ως ικανοί αναγνώστες, να ανακαλύψουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά στην ποίηση και να τα σχολιάσουν, κρίνοντας τη λειτουργία τους. Σε αυτές τις δραστηριότητες, λίγες στον αριθμό και στις απαιτήσεις, λόγω του χρονικού περιορισμού του σεναρίου, αξιοποιούνται δημιουργικά και οι Νέες Τεχνολογίες.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ζητούμενο μέσω του παρόντος σεναρίου είναι οι μαθητές να μάθουν τα χαρακτηριστικά της υπερρεαλιστικής γραφής και να αποκτήσουν τις δεξιότητες εκείνες που τους είναι απαραίτητες για να αναγνωρίζουν ένα υπερρεαλιστικό ποιητικό κείμενο και να το σχολιάζουν. Καθώς το παρόν σενάριο έχει περιορισμένη διάρκεια, μόλις τεσσάρων ωρών, επισημαίνονται μόνο τρία χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού αυτού κινήματος, τα οποία θα γνωρίσουν οι μαθητές.

Τα κείμενα που έχουν επιλεγεί προέρχονται κυρίως από το σχολικό εγχειρίδιο της νεοελληνικής λογοτεχνίας γενικής παιδείας της Γ΄ Λυκείου, καθώς σύμφωνα με τα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ του μαθήματος (ΦΕΚ 1064/2004- Αριθμ. 63803/Γ2), οι μαθητές διδάσκονται κείμενα ποιητικά και πεζά του συγκεκριμένου σχολικού εγχειριδίου, ερχόμενοι σε επαφή με τη μεταπολεμική λογοτεχνία και δεν ισχύει το νέο πρόγραμμα σπουδών που συναντάται στην Α΄ Λυκείου με τις θεματικές ενότητες. Από την άλλη, επιλέγοντας κείμενα από το σχολικό βιβλίο, οι μαθητές μπορούν ανά πάσα στιγμή να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Επιπλέον, ας επισημανθεί πως στο σενάριο, με την εργασία σε ομάδες προσφέρεται στους μαθητές η πολύτιμη ανταλλαγή απόψεων και η διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και συνεργασίας. Άλλωστε, η ένταξη στην εκπαιδευτική

διαδικασία των εφαρμογών του Η/Υ καθιστά το μάθημα πιο ελκυστικό και οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τους «νέους γραμματισμούς».

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν πως ο υπερρεαλισμός ως κίνημα επηρέασε κι άλλες μορφές τέχνης (π.χ. ζωγραφική), προβάλλοντας την απελευθέρωση της φαντασίας στην απεικόνιση του κόσμου.
- να αντιληφθούν πως ο υπερρεαλισμός αναδεικνύει την ύπαρξη του ονειρικού στοιχείου παράλληλα με την υπαρκτή πραγματικότητα, την υπέρβαση του κόσμου μας με τη βοήθεια της φαντασίας και ότι όλα τα παραπάνω αποτελούν μια αντίληψη που ίσως κυριαρχεί στους υπερρεαλιστές και ως στάση ζωής.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν το κίνημα του υπερρεαλισμού και τα βασικότερα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα στην ποίηση, όπως είναι η ακατάστατη στίξη, η εικονοπλαστική φαντασία, η απουσία λογικής, μέσω της φυγής από την πραγματικότητα.
- να κατανοήσουν γιατί ο λογοτέχνης και πιο συγκεκριμένα ο ποιητής καταφεύγει στον υπερρεαλισμό, τι θέλει να πετύχει και να προσδώσει στο κείμενό του.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να μπορούν να αναγνωρίζουν, ως ικανοί αναγνώστες, την υπερρεαλιστική γραφή σε ένα ποιητικό κείμενο.

- να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά ενός υπερρεαλιστικού ποιητικού κειμένου και να σχολιάζουν τη λειτουργία τους στην πρόσληψή του από τους αναγνώστες.

Διδακτικές πρακτικές

Το παρόν σενάριο αξιοποιεί και τη μετωπική και την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Με την εργασία σε ομάδες, κατά τη διάρκεια της οποίας ο εκπαιδευτικός έχει διακριτικό ρόλο, επεμβαίνοντας όπου υπάρχει αναγκαιότητα, επιτυγχάνεται η καλλιέργεια κλίματος οικειότητας και η πολύτιμη συνεργασία των μαθητών, μέσω της γόνιμης ανταλλαγής απόψεων, ιδεών και πληροφοριών. Η ανακαλυπτική-διερευνητική μάθηση, μέσω της ερμηνείας των λογοτεχνικών κειμένων ή της αναζήτησης, κριτικής επιλογής και αξιοποίησης πληροφοριών μέσω του διαδικτύου, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα αυτενέργειας των μαθητών, προσθέτουν μία επιπλέον διδακτική αξία. Κατά τη διάρκεια της μετωπικής διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός κατευθύνει τη συζήτηση, προς επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, αλλά ο ρόλος του είναι καθοδηγητικός και συμβουλευτικός, δίνοντας ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν ιδέες ή απορίες και να απολαύσουν τα οφέλη του διδακτικού διαλόγου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το θέμα του εν λόγω σεναρίου επιλέχθηκε λόγω της συμβατότητας με το σχολικό εγχειρίδιο της νεοελληνικής λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου, στο οποίο ανθολογούνται ποιητικά κείμενα που χαρακτηρίζονται από την υπερρεαλιστική γραφή, όπως του Μ. Σαχτούρη, του Ν. Βαλαωρίτη, πολλά από τα οποία ο εκπαιδευτικός καλείται να διδάξει κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Βέβαια, το σχολικό βιβλίο, στο εισαγωγικό του σημείωμα (σελ. 9-10) ονομάζει την ποίηση των παραπάνω νεοϋπερρεαλιστική, εντοπίζοντας διαφορές με τον υπερρεαλισμό ως προς τη χρήση της γλώσσας και την απαισιόδοξη μάλλον στάση απέναντι στη ζωή, αφού οι

μεταπολεμικοί λογοτέχνες που υιοθετούν τον υπερρεαλισμό, αντιτάσσουν στην αισιοδοξία των υπερρεαλιστών ποιητών που προηγήθηκαν, την τραγική πραγματικότητα, την οποία βιώνουν. Στο παρόν σενάριο, όμως, οι μαθητές θα μελετήσουν άλλα χαρακτηριστικά που είναι κοινά μεταξύ του υπερρεαλισμού και του νεοϋπερρεαλισμού, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα το πνεύμα του κινήματος που επηρέασε και τους Έλληνες ποιητές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η παρούσα πρόταση διδασκαλίας συνδέεται άμεσα με την ύλη του μαθήματος της νεοελληνικής λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου, αφού οι μαθητές καλούνται να διδαχθούν ποιητικά κείμενα μεταπολεμικών λογοτεχνών που επηρεάστηκαν από το ρεύμα του υπερρεαλισμού, πολλά από τα οποία ανθολογούνται στο σχολικό βιβλίο. Έτσι, οι μαθητές γνωρίζοντας καλύτερα τα χαρακτηριστικά του εν λόγω λογοτεχνικού ρεύματος και αποκτώντας τη δεξιότητα να εντοπίζουν τον υπερρεαλισμό στα ποιητικά κείμενα, θα είναι σε θέση να κατανοήσουν καλύτερα το πνεύμα των υπερρεαλιστικών κειμένων που θα διδαχθούν.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι Νέες Τεχνολογίες αξιοποιούνται δημιουργικά στην παρούσα πρόταση διδασκαλίας. Η εξοικείωση των μαθητών με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, η απόκτηση ικανοτήτων ως προς την επιλογή, χρήση και αξιολόγηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, η ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού παρουσίασης (Word, PowerPoint) είναι μερικά από τα αναμενόμενα οφέλη για τους μαθητές που απορρέουν από τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Η ανάρτηση των εργασιών των μαθητών στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου που λειτουργεί ως εικονικός χώρος συνάντησης, συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων και ανατροφοδότησης προσδίδει στο σενάριο επιπλέον διδακτική αξία.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Λυκείου:

Ανδρέας Εμπειρικός, [«Τρία αποσπάσματα»](#)

ΚΝΑ Γ' Λυκείου:

Νάνος Βαλαωρίτης, [«Μικρός θρήνος»](#)

Επαμεινώνδας Γονατάς, [«Η Άνοιξη»](#)

Έκτωρ Κακναβάτος, [«Ωρα δειλινή»](#)

Δ.Π. Παπαδίτσας, [«Βλαδίμηρε»](#)

Μίλτος Σαχτούρης, [«Η Αποκριά»](#)

Μίλτος Σαχτούρης, [«Ο στρατιώτης ποιητής»](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Ιστοσελίδες

[Επίσημος ιστοχώρος για τον Νίκο Εγγονόπουλο](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η ώρα (αίθουσα προβολών ή εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά την πρώτη αυτή διδακτική ώρα στόχος είναι αφενός η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών της Γ' Λυκείου, κάτι που αποτελεί στοίχημα, εφόσον οι ίδιοι είναι προσανατολισμένοι περισσότερο στα μαθήματα που εξετάζονται σε πανελλαδικό επίπεδο και όχι στα μαθήματα γενικής παιδείας, όπως τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, και αφετέρου η πρώτη επαφή με το θέμα του σεναρίου.

Ο παραπάνω στόχος ίσως είναι πιο εύκολο να επιτευχθεί, αν οι μαθητές γνωρίσουν τον υπερρεαλισμό μέσα από τις άλλες τέχνες. Συνήθως, η ζωγραφική μέσω της οπτικοποίησης συναισθημάτων, σκέψεων ή της φαντασίας μπορεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών ευκολότερα.

Κατά την ώρα αυτή κυριαρχεί η μετωπική διδασκαλία, στην οποία, όμως, ο εκπαιδευτικός διαδραματίζει ρόλο διακριτικό, αφήνοντας περιθώρια πρωτοβουλίας στους μαθητές, αλλά και καθοδηγητικό, όταν χρειάζεται, προκειμένου οι μαθητές να προσεγγίσουν τους επιθυμητούς στόχους.

Μαθητές και εκπαιδευτικός μεταβαίνουν στην αίθουσα προβολών του σχολείου, στην οποία θα χρειαστούν έναν φορητό Η/Υ, τον βιντεοπροβολέα του σχολείου και σύνδεση στο διαδίκτυο. Αν δεν υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο στην αίθουσα προβολών, θα χρησιμοποιηθεί το εργαστήριο πληροφορικής.

Ο εκπαιδευτικός, έχοντας συνδέσει τον φορητό Η/Υ ή εναλλακτικά κάποιον από τους Η/Υ του εργαστηρίου πληροφορικής με τον βιντεοπροβολέα, ώστε να μπορούν οι μαθητές να παρακολουθούν, μεταβαίνει στον [επίσημο ιστοχώρο του Νίκου Εγγονόπουλου](#) και συγκεκριμένα παρουσιάζει μέρος του [ζωγραφικού του έργου](#).

Με αφορμή αυτήν την παρουσίαση, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν την ύπαρξη επίσημων ιστοχώρων Ελλήνων λογοτεχνών, στους οποίους μπορούν μόνοι τους να περιηγηθούν στη συνέχεια και παράλληλα ανακαλύπτουν πως ο Ν. Εγγονόπουλος, του οποίου κείμενο θα μελετήσουν κατά τη διάρκεια των επομένων ωρών, υπήρξε και εξαιρετος ζωγράφος, πέρα από λογοτέχνης και δη ποιητής. Ο κυριότερος, όμως, στόχος είναι μέσα από την παρατήρηση των ζωγραφικών έργων του Εγγονόπουλου, να επισημάνουν –σε πολλά από αυτά– την κυριαρχία της φαντασίας, την υπέρβαση της πραγματικότητας και της λογικής, ώστε να έρθουν σε επαφή με ένα από τα χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού. Αναμένεται πως οι μαθητές εύκολα θα εντοπίσουν το παραπάνω χαρακτηριστικό.

Ακολουθεί συζήτηση στην τάξη, όπου οι μαθητές καλούνται να δώσουν τη δική τους ερμηνεία για την επιλογή του καλλιτέχνη να αποδώσει τη σκέψη του ή τα συναισθήματά του με έναν τρόπο που αντιβαίνει στην πραγματικότητα. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει με αφορμή έναν ζωγραφικό πίνακα από όσους συνολικά

παρατήρησαν, ώστε οι μαθητές να επικεντρώσουν τον σχολιασμό τους σε κάτι συγκεκριμένο.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μισό της ώρας, καλούνται οι μαθητές, έχοντας γνωρίσει δείγματα υπερρεαλισμού στη ζωγραφική, να έρθουν σε επαφή και με ένα υπερρεαλιστικό ποιητικό κείμενο. Επιλέγεται να μοιραστούν σε φωτοτυπίες στην τάξη τα [«Τρία αποσπάσματα»](#) του Ανδρέα Εμπειρικού, πιο χαρακτηριστικού, ίσως, εκπροσώπου του υπερρεαλισμού στην Ελλάδα. Ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο, ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να παρουσιάσει και τα τρία μικρά ποιήματα ή κάποιο από αυτά, αφού μπορούν να διαβαστούν και χωριστά, αποτελώντας ανεξάρτητα ποιήματα.

Η ανάγνωση των ποιημάτων γίνεται μέσα στην τάξη κατά προτίμηση από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος μπορεί να αναγνώσει έτσι το ποίημα, ώστε να βοηθήσει τους μαθητές στην πρόσληψή του και την ερμηνευτική του προσέγγιση.

Ζητείται από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης να προβληματιστούν για τις σκέψεις, τις ιδέες του ποιήματος και για τον τρόπο έκφρασής τους από τον ποιητή. Μετά το τέλος της ανάγνωσης, ακολουθεί συζήτηση σχετικά με τον παραπάνω προβληματισμό. Οι μαθητές εκφράζουν τις απόψεις τους και αναμένεται πως εύκολα θα επισημάνουν τη δυσκολία στην ερμηνευτική του προσέγγιση. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να κατευθύνει τη συζήτηση θέτοντας κάποια ερωτήματα: *Παρατηρήστε τις εικόνες που υπάρχουν στο ποίημα, αλλά και τις μεταφορές ή τις τυχόν παρομοιώσεις. Πιστεύετε πως υπάρχει έντονο το φανταστικό και ονειρικό στοιχείο και, αν ναι, πώς θα χαρακτηρίζατε τις εικόνες που επισημάνατε; Πρόκειται δηλαδή για «συνήθεις» εικόνες ή για εικονοπλαστική δύναμη που υπερβαίνει την πραγματικότητα; Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί τολμηρή, λοιπόν, αυτή η εικονοποιία και γιατί; Ο θεματικός πυρήνας των ποιημάτων που διαβάστηκαν στην τάξη γίνεται εύκολα κατανοητός με την πρώτη ανάγνωση; Αν όχι, γιατί; Τι είναι αυτό που δυσκολεύει την πρόσληψη των ποιημάτων από τον αναγνώστη;*

Ακούγονται οι απαντήσεις των παιδιών και ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει την καταγραφή τους με τη μορφή σημειώσεων στον πίνακα. Σε περίπτωση ίδιας απάντησης καλό είναι να υπογραμμίζεται η αρχική στον πίνακα, καθώς είναι σημαντική ενίσχυση και ενθάρρυνση για τους μαθητές να βλέπουν πως και άλλοι συμμαθητές τους έχουν την ίδια άποψη με αυτούς, αλλά και για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος, έτσι, μπορεί να έχει καλύτερη εποπτεία της πορείας της σκέψης των μαθητών του. Τα παιδιά εύκολα θα εντοπίσουν, τα τολμηρά σχήματα λόγου και θα αποδώσουν τη δυσκολία ως προς την ερμηνεία του κειμένου στις εικόνες και τα νοήματα που αποτελούν υπέρβαση της πραγματικότητας.

Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ένας ακόμη στόχος, να συνειδητοποιήσουν, δηλαδή, οι μαθητές πως στην υπερρεαλιστική ποίηση, πέρα από την τάση υπέρβασης κάθε τι πραγματικού, συνηθίζεται η τολμηρή εικονοποιία, η εικονοπλαστική φαντασία. Πιστεύεται πως οι μαθητές, όντας στη Γ' Λυκείου και έχοντας εντοπίσει τα χαρακτηριστικά της φανταστικής υπέρβασης του κόσμου και της απουσίας λογικής στο υπερρεαλιστικό ποίημα που διαβάστηκε στην τάξη, εύκολα θα αντιληφθούν πως στην επίτευξη των παραπάνω χαρακτηριστικών συντελούν και οι χρησιμοποιηθείσες από τον υπερρεαλιστή ποιητή εικόνες, αλλά και τα λοιπά σχήματα λόγου, τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν «τολμηρά», ακριβώς διότι παραπέμπουν στη φαντασία και στο όνειρο. Με την επίτευξη αυτού του στόχου, ολοκληρώνεται η πρώτη διδακτική ώρα. Προτείνεται, δεδομένης της βαρύτητας στα μαθήματα κατευθύνσεων, να μην δοθεί στους μαθητές δραστηριότητα για το σπίτι, στην οποία μάλλον θα δείξουν ασυνέπεια, αλλά να προσέλθουν την επόμενη διδακτική ώρα στην τάξη και να ασχοληθούν με συγκεκριμένες δραστηριότητες που θα τους ανατεθούν.

2^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη 2^η διδακτική ώρα θα αξιοποιηθεί η ομαδοσυνεργαστική μέθοδος διδασκαλίας. Για αυτό απαιτείται πριν από την έναρξη εφαρμογής του σεναρίου, ο εκπαιδευτικός να έχει μεριμνήσει για τη διαμόρφωση ομάδας, ώστε να δημιουργηθεί

κλίμα συνεργασίας και οικειότητας μεταξύ των μαθητών, κάτι που αποτελεί πρόκληση για τους μαθητές της Γ΄ Λυκείου που εργάζονται κυρίως ατομικά.

Προτείνεται οι ομάδες να είναι τετραμελείς, όπου κάθε μαθητής θα αναλάβει κι από έναν ρόλο: κάποιος θα είναι ο γραμματέας που θα κρατά το ημερολόγιο της ομάδας, κάποιος άλλος ο συντονιστής κλπ. Οι ομάδες μπορούν να διαμορφωθούν με κριτήρια που θα ορίσει ο εκπαιδευτικός, λαμβάνοντας υπόψη και τις προτάσεις και προτιμήσεις των μαθητών, ώστε να επιτευχθεί μεταξύ τους η καλύτερη δυνατή συνεργασία.

Επισημαίνεται πως καλό είναι ο εκπαιδευτικός να ενημερώσει τους μαθητές ότι για την καλύτερη οργάνωση της ομάδας θα μπορούσαν να κρατούν ημερολόγιο, όπου θα καταγράφουν ό,τι συμβαίνει κατά τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου, αλλά και ατομικό και ομαδικό φάκελο, όπου θα φυλάσσονται οι ατομικές και ομαδικές εργασίες αντιστοίχως, σε περίπτωση που καταγραφούν χειρογράφως οι σκέψεις ή οι παρατηρήσεις τους πριν την τελική σύνθεση των κειμένων που θα τους ανατεθούν σε προγράμματα του Η/Υ. Ο εκπαιδευτικός, επιπλέον, έχει ήδη μεριμνήσει, πριν την έναρξη του σεναρίου, για την εξοικείωση των μαθητών με το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου, στο οποίο θα αναρτούν τις εργασίες τους και θα ανταλλάσσουν απόψεις.

Οι μαθητές εισέρχονται στην αίθουσα του εργαστηρίου πληροφορικής και τους ζητείται να τοποθετηθούν μέσα στον χώρο ανά ομάδες, χρησιμοποιώντας από έναν Η/Υ. Συνολικά για τις έξι ομάδες θα χρησιμοποιηθούν έξι Η/Υ.

Πρέπει να ειπωθεί σε αυτό το σημείο πως τα φύλλα εργασίας που θα δοθούν στη συνέχεια περιέχουν κοινές δραστηριότητες για όλες τις ομάδες, με τις οποίες οι μαθητές πρέπει να ασχοληθούν έχοντας ως σημείο εκκίνησης διαφορετικά ποιητικά κείμενα, ανθολογημένα στο βιβλίο τους. Στόχος είναι όλοι οι μαθητές αφορμώμενοι από διαφορετικά κείμενα να καταλήξουν στα ίδια συμπεράσματα όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού.

Συγκεκριμένα, θα δοθούν τα παρακάτω ποιήματα: [«Η Αποκρία»](#) και [«Ο στρατιώτης ποιητής»](#) του Μίλτου Σαχτούρη στην πρώτη και δεύτερη ομάδα, η [«Ωρα δειλινή»](#) του Εκτ. Κακναβάτου και η [«Η Άνοιξη»](#) του Επ. Γονατά στην τρίτη και τέταρτη ομάδα και, τέλος, ο [«Μικρός θρήνος»](#) του Ν. Βαλαωρίτη και το ποίημα με τίτλο [«Βλαδίμηρε»](#) του Δ.Π Παπαδίτσα στις δύο τελευταίες ομάδες. Προτείνεται να αξιοποιηθούν ποιητικά κείμενα από το σχολικό εγχειρίδιο, προκειμένου να μην δημιουργούν προβλήματα με την αναζήτησή τους, μιας που οι μαθητές ανά πάσα στιγμή θα μπορούν να ανατρέχουν στο βιβλίο τους για τον εντοπισμό τους.

Σκοπός αυτής της διδακτικής ώρας είναι, μετά την πρώτη τους επαφή με τον υπερρεαλισμό σε άλλες μορφές τέχνες, αλλά και την ποίηση, να μελετήσουν τα ποιητικά κείμενα που έχουν δοθεί ανά ομάδα και να είναι σε θέση μόνοι τους, συνεργαζόμενοι με τους συμμαθητές τους, χωρίς την παρέμβαση του εκπαιδευτικού, να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά ενός υπερρεαλιστικού ποιήματος και να σχολιάζουν τη λειτουργία τους, αναλύοντας τα συναισθήματα που θέλει να εκφράσει το καθένα.

Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, μοιράζονται στους μαθητές τα φύλλα εργασίας, προκειμένου να ενημερωθούν για τα ποιητικά κείμενα που έχει να μελετήσει η κάθε ομάδα, αλλά και για τις δραστηριότητες. Οι μαθητές ξεκινούν με την ανάγνωση των ποιημάτων που τους έχουν ανατεθεί. Έχει υπάρξει μέριμνα, ώστε αφενός η έκταση των κειμένων να μην είναι μεγάλη και αφετέρου να υπάρχουν περίπου ίδια κριτήρια αναφορικά με τη δυσκολία ή την έκταση των ποιητικών κειμένων που έχει κάθε ομάδα αναλάβει.

Αμέσως μετά την πρώτη ανάγνωση και πρόσληψη των ποιημάτων από τις ομάδες (5'-7'), οι μαθητές καλούνται να ασχοληθούν με την πρώτη ομαδική δραστηριότητα. Τους ζητείται να μελετήσουν την εικονοπλαστική δύναμη των προς μελέτη ποιημάτων και την ανάγκη του εκάστοτε ποιητή να υπερβεί την πραγματικότητα, διαρρηγνύοντας τα όρια της λογικής και να σχολιάσουν τι ακριβώς προσδίδεται στο ποίημα, αν δηλαδή το ποιητικό κείμενο γίνεται πιο ενδιαφέρον, αφού

εξάπτει τη φαντασία του αναγνώστη, αν γίνεται πιο δύσκολο στην πρόσληψη και την ερμηνευτική του προσέγγιση, πιο παραστατικό ή πιο ελεύθερο στην ερμηνεία του κ.ά. Επιπλέον, καλούνται να παρατηρήσουν τη στίξη των ποιημάτων που τους δόθηκαν και να οδηγηθούν σε έναν πρώτο προβληματισμό για το αν και κατά πόσο η προσπάθεια των υπερρεαλιστών ποιητών για απελευθέρωση της φαντασίας επιτυγχάνεται όχι μόνο μέσω των τολμηρών εικόνων, αυτών δηλαδή που αντιβαίνουν στη λογική και την πραγματικότητα, αλλά και μέσω της απουσίας σχεδόν των σημείων στίξης.

Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να παρατηρήσουν και να εντοπίσουν, αποκτώντας τις αντίστοιχες δεξιότητες, σε ποιήματα του σχολικού εγχειριδίου της τάξης τους, τα οποία κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς διδάσκονται, κάποια χαρακτηριστικά της υπερρεαλιστικής γραφής, όπως η τάση υπέρβασης της πραγματικότητας και η τολμηρή εικονοποιία, στην οποία υπάρχει έντονο το ονειρικό και φανταστικό στοιχείο και την οποία ορισμένοι από τους μεταπολεμικούς λογοτέχνες υιοθέτησαν, ενώ ταυτόχρονα, θα γνωρίσουν και ένα μικρό δείγμα του έργου τους. Επιπλέον, θα αντιληφθούν, σχολιάζοντας τη λειτουργία της υπερρεαλιστικής γραφής, πως ο υπερρεαλισμός στην ποίηση μάλλον καθιστά το ποιητικό κείμενο δυσκολότερο ως προς την ερμηνευτική του προσέγγιση, αλλά, ταυτόχρονα, και πολύ ενδιαφέρον.

Στη συνέχεια, καλούνται να καταγράψουν την απάντησή τους σε ένα λογισμικό παρουσίασης, το οποίο θα μπορούσαν να εμπλουτίσουν με μουσική ή φωτογραφίες, σχετικές με το περιεχόμενο ή τα συναισθήματα που εκφράζει ο ποιητής και τις οποίες θα έχουν συνδέσει με το κείμενό τους με υπερδεσμούς. Με αυτόν τον τρόπο προσελκύεται περισσότερο το ενδιαφέρον των παιδιών. Ταυτόχρονα, μπορούν να κατανοήσουν το ποίημα ευκολότερα, εφόσον μέσω των φωτογραφιών ή των εικόνων που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο, θα μπορέσουν να οπτικοποιήσουν τα συναισθήματα που εκφράζονται στα προς μελέτη ποιήματα, αλλά και να αντιληφθούν

καλύτερα το φανταστικό στοιχείο και τον υπερβατικό χαρακτήρα των υπερρεαλιστικών ποιημάτων που ανέγνωσαν.

Θα χρειαστεί μάλιστα να προβληματιστούν, κατά κάποιο τρόπο, για την επιλογή του οπτικού υλικού που έκαναν και να σκεφθούν κατά πόσο αποδίδεται μέσω αυτού το αισθητικό αποτέλεσμα που επιθυμεί ο εκάστοτε ποιητής, δηλαδή η φανταστική απεικόνιση του κόσμου και το ονειρικό στοιχείο. Επιπλέον, η σύνδεση με υπερδεσμούς της απάντησης των μαθητών με εικόνες που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο επιτρέπει τη μετατόπιση από την εργαλειακή χρήση του Η/Υ (πρόγραμμα λογισμικού παρουσίασης) στη λειτουργική μάλλον διάσταση, μέσω της κριτικής στάσης απέναντι στις πληροφορίες, τις εικόνες, τη μουσική που θα αναζητηθούν από το διαδίκτυο και την επιλογή των κατάλληλων ψηφιακών εργαλείων που ταιριάζουν στο πνεύμα ή στο περιεχόμενο του κειμένου που δημιούργησαν.

Στη συνέχεια, οι ομάδες αναρτούν τις εργασίες τους στο ιστολόγιο, προκειμένου οι άλλες ομάδες να προβούν σε σχολιασμό τους. Με το τέλος της ώρας αυτής, ζητείται από τους μαθητές να έχουν μαζί τους τα φύλλα εργασίας κατά την επόμενη συνάντησή τους.

3^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Την τρίτη διδακτική ώρα οι μαθητές μεταβαίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου, έχοντας μαζί τους τα φύλλα εργασίας που τους μοιράστηκαν κατά την προηγούμενη συνάντηση της τάξης. Και αυτήν την ώρα οι μαθητές θα εργαστούν ομαδικά, ασχολούμενοι με τη δεύτερη δραστηριότητα του φύλλου εργασίας.

Ζητείται από τις ομάδες, έχοντας ως σημεία αναφοράς τα ποιήματα που η καθεμιά έχει να μελετήσει, να παρατηρήσουν καλύτερα τα σημεία στίξης των ποιητικών αυτών κειμένων και να σχολιάσουν την ύπαρξη ή την απουσία τους και τον ρόλο που διαδραματίζει η κάθε μία από αυτές. Στόχος είναι να έρθουν σε επαφή με ένα ακόμη χαρακτηριστικό του υπερρεαλισμού, μορφικό αυτή τη φορά, και να συνειδητοποιήσουν πως η ακατάστατη –θα μπορούσε να ειπωθεί– στίξη συμβάλλει και αυτή στην απόδοση των συναισθημάτων του ποιητή και εξυπηρετεί την επιθυμία

του για κατάκτηση της αίσθησης της ελευθερίας ενάντια σε κάθε μορφή συμβάσεων. Βέβαια, ήδη από την προηγούμενη διδακτική ώρα οι μαθητές κλήθηκαν να παρατηρήσουν τα σημεία στίξης των ποιημάτων, τώρα, όμως, θα εμβαθύνουν στις απαντήσεις τους και θα σχολιάσουν πιο προσεκτικά τον ρόλο τους και το αισθητικό αποτέλεσμα, στο οποίο συντείνουν.

Η καθεμιά από τις έξι ομάδες των μαθητών, λοιπόν, παίρνει θέση μπροστά από έναν Η/Υ και γράφει το συνεργατικό της κείμενο σε ένα έγγραφο επεξεργασίας κειμένου (Word). Στη συνέχεια, ζητείται από τους μαθητές να επιλέξουν κάποιο τμήμα των ποιημάτων που μελέτησαν –όποιο εκείνοι επιθυμούν– και να τοποθετήσουν οι ίδιοι τα σημεία στίξης στο ποίημα. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να συγκρίνουν την επιλογή του υπερρεαλιστή ποιητή, όσον αφορά στα σημεία στίξης, με τη δική τους εκδοχή και να σχολιάσουν αν αλλάζει το αισθητικό αποτέλεσμα.

Στο τέλος της διδακτικής αυτής ώρας αναρτώνται τα αποτελέσματα των εργασιών των μαθητών στο ιστολόγιο της τάξης για να αρχίσει η πολύτιμη ανατροφοδότηση, η ανάγκη ύπαρξης της οποίας πρέπει να τονιστεί από τον εκπαιδευτικό. Σε περίπτωση που υπάρχει διαθέσιμος χρόνος και οι ομάδες έχουν ολοκληρώσει και αναρτήσει τις απαντήσεις τους, θα μπορούσε να ενθαρρυνθεί η ανατροφοδότηση και ο σχολιασμός των εργασιών των άλλων ομάδων κατά τη διάρκεια αυτής της διδακτικής ώρας και μέχρι τη λήξη της.

4^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές κατά τη διάρκεια της τελευταίας αυτής ώρας του σεναρίου μεταβαίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Την τελευταία αυτή ώρα θα μπορούσε να γίνει ένα είδος ανασύνθεσης των αποκτηθέντων γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών, οι οποίοι αναμένεται πως κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ωρών, μέσα από τις δραστηριότητες που τους ετέθησαν, έχουν κατανοήσει τα βασικά γνωρίσματα του υπερρεαλισμού ή τουλάχιστον κάποια από αυτά.

Αυτήν την ώρα οι μαθητές θα τοποθετηθούν ανά ομάδες μπροστά από έναν Η/Υ. Καλύτερα να εργαστούν σε τετραμελείς ομάδες για να μπορούν να οργανωθούν καλύτερα και να συνεργαστούν, προκειμένου να φέρουν εις πέρας την τελευταία δραστηριότητα που προτείνεται παρακάτω, αν και η φύση της δραστηριότητας αυτής (αν δηλαδή θα είναι ομαδική ή ατομική) εξαρτάται από τις δυνατότητες του εργαστηρίου πληροφορικής και από τον αριθμό των διαθέσιμων Η/Υ σε συνάρτηση με τον αριθμό των μαθητών που υπάρχουν στο τμήμα.

Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν [στους συμφραστικούς πίνακες λέξεων](#) για μείζονες νεοέλληνες ποιητές (Ανεμόσκαλα) ή στο ψηφιοποιημένο [αρχείο λογοτεχνικών έργων του Π.Ο.Θ.Ε.Γ.](#) υπερρεαλιστικά ποιητικά κείμενα των ποιητών που μελέτησαν στο πλαίσιο της παρούσας διδακτικής πρότασης ή άλλων ποιητών. Τους ζητείται να επιλέξουν ένα υπερρεαλιστικό ποίημα που τους εκφράζει και στη συνέχεια να δημιουργήσουν με το πρόγραμμα Windows Movie Maker ένα σύντομο βίντεο (διάρκειας 1'-2'), το οποίο θα εμπλουτίσουν και θα διανθίσουν με εικόνες, φωτογραφίες, υπερρεαλιστικούς ή μη ζωγραφικούς πίνακες, μουσική επένδυση που θα βρουν στο διαδίκτυο και θα αποδίδουν, τρόπον τινά, τα συναισθήματα του ποιητή.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα απαιτεί γνώση και σωστό χειρισμό του παραπάνω προγράμματος για τη δημιουργία μικρών βίντεο, το οποίο αν δεν υπάρχει εγκατεστημένο στους Η/Υ του εργαστηρίου πληροφορικής, οι μαθητές μπορούν εύκολα να το αναζητήσουν στο διαδίκτυο και να το αποθηκεύσουν στους υπολογιστές τους. Επιπλέον, απαιτείται η κριτική σκέψη και η ικανότητα των μαθητών, αλλά και η δημιουργική τους φαντασία, οι οποίοι αφού επιλέξουν το υπερρεαλιστικό ποίημα που τους εκφράζει, θα πρέπει να προσπαθήσουν να οπτικοποιήσουν τις ιδέες που εκφράζονται μέσω αυτού με την κατάλληλη επιλογή εικόνων. Οι μαθητές, όμως, εργαζόμενοι ομαδικά αναμένεται να συνεργαστούν, βοηθώντας ο ένας τον άλλον, και να καταφέρουν να ολοκληρώσουν την παραπάνω δραστηριότητα, η οποία λόγω και του προγράμματος δημιουργίας βίντεο, μάλλον θα

τους κεντρίσει το ενδιαφέρον και θα τους κάνει να νιώθουν πως κάνουν κάτι δημιουργικό και ενδιαφέρον.

Αν υπάρξει διαθέσιμος χρόνος, κάτι που θα εξαρτηθεί και από την εξοικείωση των μαθητών με το πρόγραμμα Windows Movie Maker, αλλά και από τη διάρκεια των βίντεο που θα δημιουργηθούν, θα μπορούσε να υπάρξει παρουσίαση και σύντομος σχολιασμός της δουλειάς των μαθητών. Διαφορετικά καλούνται οι ομάδες να αναρτήσουν ό,τι δημιούργησαν στο ιστολόγιο, απ' όπου οι συμμαθητές τους θα μπορέσουν να παρακολουθήσουν τη δουλειά τους και να τη σχολιάσουν.

ΣΤ.ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας κοινό για όλες τις ομάδες

1^η διδακτική ώρα

Εργαστήριο πληροφορικής
Προφορικές δραστηριότητες

2^η διδακτική ώρα

Κείμενα ανά ομάδα:

Α' ομάδα: Σαχτούρης, Μίλτος, [«Η Αποκριά»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 22.

Β' ομάδα: Σαχτούρης, Μίλτος [«Ο στρατιώτης ποιητής»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 23.

Γ' ομάδα: Κακναβάτος, Έκτωρ, [«Ωρα δειλινή»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 26.

Δ' ομάδα: Γονατάς, Επαμεινώνδας, [«Η Άνοιξη»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 42.

Ε' ομάδα: Βαλαωρίτης, Νάνος, [«Μικρός θρήνος»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 30

ΣΤ' ομάδα: Παπαδίτσας, Δ.Π., [«Βλαδίμηρε»](#), *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου*, σελ. 47.

Εργαστήριο πληροφορικής. Δραστηριότητα κοινή για όλες τις ομάδες:

Παρακολουθήστε και σχολιάστε με συντομία τους εκφραστικούς τρόπους και τις εικόνες του ποιήματος που σας δόθηκε. Υπάρχει προσπάθεια του ποιητή, μέσω των εκφραστικών τρόπων, να προσεγγίσει το όνειρο και να υπερβεί την πραγματικότητα

και τι προσδίδει, κατά τη γνώμη σας, στο ποίημα αυτή η εικονοπλαστική δύναμη; Τα σημεία στίξης αποδίδουν και αυτά την επιθυμία του ποιητή για απελευθέρωση από τη λογική και την πραγματικότητα; Καταγράψτε την απάντησή σας σε ένα λογισμικό παρουσίασης.

Στη συνέχεια αναζητήστε στο διαδίκτυο μουσική, εικόνες, φωτογραφίες που θεωρείτε πως αποτυπώνουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις του ποιητή, τις οποίες θα συνδέσετε με υπερδεσμούς με την απάντησή σας. Προβληματιστείτε για την επιλογή των εικόνων ή των φωτογραφιών που κάνατε. Πιστεύετε ότι αυτή η επιλογή σας αναδεικνύει το φανταστικό-υπερβατικό στοιχείο των ποιημάτων; Αναρτήστε στο ιστολόγιο της τάξης για να δεχθείτε ανατροφοδότηση από τις άλλες ομάδες.

3^η διδακτική ώρα

Εργαστήριο πληροφορικής: Δραστηριότητα κοινή για όλες τις ομάδες.

Παρακολουθήστε πιο προσεκτικά τη στίξη των ποιητικών κειμένων που σας δόθηκαν προς μελέτη. Τι παρατηρείτε; Σχολιάστε ανάλογα με την ύπαρξη ή την απουσία των σημείων στίξης τι επιθυμεί να εκφράσει ο ποιητής, τι συναισθήματα, σκέψεις, ιδέες, καταστάσεις. Πιστεύετε πως τα σημεία στίξης συντελούν και αυτά στην απόδοση των συναισθημάτων του ποιήματος; Γράψτε την απάντησή σας σε ένα αρχείο Word και αναρτήστε στο ιστολόγιο της τάξης για να δεχθείτε ανατροφοδότηση από τις υπόλοιπες ομάδες συμμαθητών σας.

Στη συνέχεια, επιλέξτε όποιο τμήμα εσείς θέλετε από το ποίημα που σας δόθηκε. Τοποθετήστε μόνοι σας τα σημεία στίξης και συγκρίνετε το αισθητικό αποτέλεσμα που επιτυγχάνεται στο ποίημα ανάμεσα στη δική σας εκδοχή και αυτή του ποιητή.

4^η ώρα: δραστηριότητες

Εργαστήριο πληροφορικής: Δραστηριότητα κοινή για όλες τις ομάδες.

Αναζητήστε [στους συμφραστικούς πίνακες λέξεων](#) για μείζονες νεοέλληνες ποιητές (Ανεμόσκαλα) ή στο [αρχείο λογοτεχνικών έργων](#) του ΠΟ.Θ.Ε.Γ. και άλλα υπερρεαλιστικά ποιήματα των ποιητών που ήδη γνωρίσατε και μελετήσατε ή άλλων. Επιλέξτε από το υλικό που θα βρείτε ένα μόνο ποιητικό κείμενο που σας εκφράζει και υιοθετεί τον υπερρεαλισμό, το οποίο θα πλαισιώσετε με μουσική, εικόνες, ζωγραφικούς πίνακες ή φωτογραφίες που θα αναζητήσετε στο διαδίκτυο και οπτικοποιούν, κατά κάποιο τρόπο, τα συναισθήματα και τις σκέψεις του ποιητή, του οποίου το κείμενο επιλέξατε. Στη συνέχεια χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα Windows Movie Maker δημιουργήστε ένα σύντομης διάρκειας βίντεο (1 έως 2 λεπτών), στο οποίο θα αποδίδετε όλα τα παραπάνω. Αναρτήστε το στο ιστολόγιο της τάξης.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Κατά τη τέταρτη διδακτική ώρα θα μπορούσαν οι μαθητές να παραμείνουν στη σχολική τάξη και να ασχοληθούν με μία δραστηριότητα δημιουργικής γραφής, κατά τη διάρκεια της οποίας μπορούν να εργαστούν ατομικά, προκειμένου να επιτευχθεί η ατομική αξιολόγηση. Έτσι, ό,τι δημιουργήσουν στη συνέχεια θα είναι προϊόν ατομικής προσπάθειας και θα εκφράζει τα δικά τους συναισθήματα, ιδέες, απόψεις. Συγκεκριμένα, μπορεί να τους ζητηθεί να σκεφθούν τρεις έως πέντε λέξεις και, έχοντας αυτές ως αρχή, να συνθέσουν οι ίδιοι σύντομα υπερρεαλιστικά ποιήματα, ακολουθώντας τα χαρακτηριστικά εκείνα του υπερρεαλισμού που έχουν ήδη γνωρίσει, όπως την απουσία πολλών σημείων στίξης, την τολμηρή εικονοποιία, την κυριαρχία του ονείρου και την υπέρβαση της πραγματικότητας. Στη συνέχεια, θα μπορούσε να τους ζητηθεί να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού, κωδικοποιώντας τα, έτσι όπως τα γνώρισαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου.

Αν ο εκπαιδευτικός το επιθυμεί θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ποιητικά κείμενα εκτός του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου. Για την αναζήτησή τους μπορεί να αξιοποιήσει [την ιστοσελίδα του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού](#) ή σχολικά εγχειρίδια άλλων τάξεων.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το παρόν σενάριο αποτελεί μία εισαγωγική διδακτική πρόταση, προκειμένου οι μαθητές να γνωρίσουν τον υπερρεαλισμό και να μπορούν να προσεγγίζουν ποιητικά έργα ποιητών που υιοθέτησαν την υπερρεαλιστική γραφή, κάποια από τα οποία ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο.

Ως εικονικός χώρος συνεργασίας των μαθητών προτείνεται το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου. Αυτό προϋποθέτει όχι μόνο ο εκπαιδευτικός να έχει μεριμνήσει για μία παρουσίαση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος του ιστολογίου σε ένα εισαγωγικό μάθημα πριν από την εφαρμογή του σεναρίου, αλλά και την

εξοικείωση των μαθητών και του ίδιου με το συγκεκριμένο ηλεκτρονικό περιβάλλον και τους Η/Υ γενικότερα. Επιπλέον, για την δραστηριότητα της τέταρτης διδακτικής ώρας αξιοποιείται το πρόγραμμα Windows Movie Maker, για το οποίο απαιτείται η προεγκατάσταση σε όσους Η/Υ του εργαστηρίου πληροφορικής χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της δραστηριότητας που προτείνεται, προκειμένου να εξοικονομηθεί πολύτιμος χρόνος. Και για τη χρήση του παραπάνω προγράμματος, όμως, απαιτείται εξοικείωση των μαθητών.

Τέλος, λόγω του βεβαρυμένου προγράμματος των μαθητών της Γ΄ Λυκείου, στους οποίους το παρόν σενάριο απευθύνεται, ενδεχομένως, να παρατηρηθεί ασυνέπεια, όσον αφορά στην είσοδο στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου και στον σχολιασμό των εργασιών των άλλων ομάδων. Για αυτό, απαιτείται η συχνή ενθάρρυνση των μαθητών από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος καλό είναι να εισέρχεται συχνά στο ιστολόγιο και να σχολιάζει τις απαντήσεις των ομάδων, δίνοντας κίνητρο να πράξουν το ίδιο και οι μαθητές του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γενικού Λυκείου, Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Νεοελληνική Λογοτεχνία» θεωρητικής κατεύθυνσης Γ΄ Λυκείου, 2004 (ΦΕΚ 1064/2004-Αριθμ. 63803/Γ2).

<http://ebooks.edu.gr/courses/DSGL-C132/document/4e5c93237eke/4e5d5cdedvkd/4e7a0742s5g8.pdf>